

PRILOG

Preporuci Komisije o vodećim načelima učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu

Glavne prakse učinkovite potrošnje vode za provedbu vodećih načela učinkovitosti vode na prvom mjestu

(1) Bolja kontrola resursa

Održavati točne i ažurirane vodne bilance na temelju dostupnih smjernica¹ i uzeti u obzir te vodne bilance pri donošenju odluka o planiranju koje utječu na potrošnju vode i mjere uštede vode. U tu bi svrhu trebalo razmotriti sljedeće mjere:

- (1) Utvrditi i kontinuirano pratiti zahvaćanje, gubitke i povrat vode u svim vodnim tijelima svakog riječnog sliva te promicati digitalno mjerenje vode za zahvaćanje i ispuštanje vode. Opskrbljivači vodom trebali bi često objavljivati dokumente i podatke o promjenama u vodnoj bilanci i kvaliteti vode.
- (2) U sektoru javne vodoopskrbe trebalo bi osigurati da se potrošnja vode mjeri pojedinačno za svaku zgradu, a u slučaju stambenih zgrada za svaki pojedini stan. Trebalo bi poticati upotrebu pametnih brojila ako je izvješćivanje o podacima u stvarnom vremenu potrebno za dodatno povećanje učinkovitosti da bi ulaganje bilo isplativo.
- (3) Uspostaviti ekološke protoke² površinskih vodnih tijela, uzimajući u obzir i potrebe tijela podzemnih voda, u svim riječnim slivovima kako bi se saznala maksimalna količina održivih zahvaćanja, što je preduvjet za racionalno i učinkovito korištenje vode. Pri utvrđivanju maksimalne količine održivih zahvaćanja trebalo bi uzeti u obzir i potrebe korisnika koji nisu potrošači i zahtjeve u relevantnom zakonodavstvu. Uključiti se u prekograničnu koordinaciju kako bi se uspostavili ekološki protoci za rijeke koje prelaze granice radi izbjegavanja sukoba koji bi mogli ugroziti učinkovit pristup potrošnji vode. Osigurati djelotvornu provedbu ekoloških protoka tako što će ih se sustavno uzimati u obzir u uvjetima za vodopravne dozvole.
- (4) Na temelju dostupnih smjernica³ primjereno procijeniti prodore slane vode i druge prodore te potrebe za vodom ovisnih kopnenih i povezanih vodnih ekosustava povezanih s tijelima podzemnih voda. U okviru sveobuhvatne procjene rizika osmisliti odgovornu primjenu tehnika umjetnog prihranjivanja vodonosnika⁴.
- (5) Osigurati da dozvole za zahvaćanje površinskih i podzemnih voda obuhvate projekcije klimatskih promjena uzimajući u obzir neizvjesnost radi predviđanja budućih promjena u vodnoj bilanci te redovito usklađivati vodopravne dozvole

¹ Vidjeti Smjernice br. 34 o vodnim bilancama Zajedničke provedbene strategije (CIS) u skladu s Okvirnom direktivom o vodama, dostupne [ovdje](#).

² Vidjeti Smjernice CIS-a br. 31 o ekološkim protocima, dostupne [ovdje](#).

³ Vidjeti Smjernice CIS-a br. 18 o procjeni stanja i trendova podzemnih voda, dostupne [ovdje](#).

⁴ Vidjeti Smjernice CIS-a br. 39 o umjetnom prihranjivanju vodonosnika, dostupne [ovdje](#).

kako bi se izbjeglo prekomjerno zahvaćanje⁵. Osigurati da sustav zahvaćanja bude dovoljno prilagodljiv, uzimajući prema potrebi u obzir i znatne sezonske varijacije. Izbjegavati neopravdano duga razdoblja izdavanja dozvola kako bi se omogućila fleksibilna prilagodba s obzirom na promjene u vodnoj bilanci. Primijeniti odgovarajuće cijene vode kako bi se osiguralo učinkovito korištenje vode. Donijeti dovoljno odvraćajuće sankcije za nezakonita, neregistrirana ili nedozvoljena zahvaćanja i ispuštanja vode.

- (6) Osigurati da planovi upravljanja riječnim slivovima uključuju „vodne bilance” i kvantificirati potrošnju vode po društveno-gospodarskoj djelatnosti kako bi se olakšalo planiranje mjera učinkovitosti na temelju procjena preostalog potencijala uštede vode. Integrirati aspekte upravljanja rizicima od suše u planove upravljanja riječnim slivovima i pripremiti se za rizik od dugotrajne suše.
- (7) Osigurati da povećana učinkovitost potrošnje vode dovede do otpornosti uslijed manje potrošnje vode. U tu svrhu:
- primijeniti načelo povrata troškova za vodne usluge kako bi svi korisnici vode i sektori u kojima se troši voda plaćali odgovarajući dio tih troškova,
 - osigurati da politike određivanja cijena vode pružaju odgovarajuće poticaje za učinkovitiju upotrebu vodnih resursa na temelju gospodarske analize koja se zahtijeva u skladu s Prilogom III. Direktivi 2000/60/EZ⁶,
 - bolje i šire primijeniti načelo „onečišćivač plaća” i načelo opreznosti, ukinuti štetne subvencije za zaštitu okoliša i osigurati mehanizme za pristupačno, pošteno i pravedno određivanje cijena za sve korisnike vode.

Države članice pri tome mogu voditi računa o socijalnim, okolišnim i gospodarskim učincima povrata troškova, kao i geografskim i klimatskim uvjetima u zahvaćenoj regiji ili regijama.

Osigurati potpunu transparentnost politika određivanja cijena vode, posebno u pogledu razine tarifa, upotrebe sredstava i mjera poduzetih za očuvanje vodnih resursa. U skladu s dobrom praksom to se ne bi trebalo primjenjivati samo na pitku vodu i pročišćavanje komunalnih otpadnih voda, nego i u drugim sektorima.

(2) **Učinkovitost prenošenja**

Poboljšati upravljanje istjecanjem vode kao ključan dio operativnog upravljanja vodoopskrbnim sustavima i dati prednost ulaganjima za brzo rješavanje problema istjecanja, s naglaskom na područjima opskrbe kojima je pomoć najpotrebnija i upotrebom svih dostupnih mogućnosti financiranja i alata Unije.

(3) **Učinkovitost skladištenja**

⁵ Vidjeti Smjernice CIS-a br. 24 o upravljanju riječnim slivovima i klimatskim promjenama, dostupne [ovdje](#).

⁶ Smjernice CIS-a br. 1 o gospodarstvu i okolišu, dostupne [ovdje](#).

- (a) Dati prednost mjerama prirodnog zadržavanja vode⁷ u tlu, šumama, podzemnim vodama i močvarnim područjima, kojima se smanjuje isparavanje u usporedbi sa skladištenjem vode iznad tla u umjetnim spremnicima.
- (b) Redovito održavati umjetne spremnike, među ostalim namjenskim izdvajanjem sredstava za periodično uklanjanje sedimenta i sprečavanje istjecanja.
- (c) Optimizirati upravljanje komunalnim vodama „skupljanjem kišnice” i drugim oblicima prirodnog zadržavanja vode te ubrzati uvođenje mjera za sprečavanje prelijevanja oborinskih voda⁸.

(4) Učinkovitost korištenja

- (a) Promicati uvođenje najboljih dostupnih tehnologija, praksi i usluga kako bi se osiguralo učinkovito korištenje vode u svim sektorima, među ostalim promicanjem kružnosti.
- (b) Promicati ponovnu uporabu otpadnih voda, a ne samo navodnjavanje, među ostalim i u industriji, energetici i sektoru javne opskrbe vodom, istodobno sprečavajući rizike za ljudsko zdravlje i imajući na umu utjecaj smanjenog izlaznog toka u riječnom slivu na okoliš.

(5) Dobro upravljanje

- (a) Razviti transparentne programe raspodjele vode koji imaju uključiv mehanizam upravljanja kako bi se osigurala predvidljivost za dotične korisnike vode, uključujući korisnike koji nisu potrošači vode, uz istodobno promicanje održivosti, pravednosti i poštovanja ljudskih prava. Pri osmišljavanju mehanizama raspodjele vode trebalo bi uzeti u obzir potencijal sektora i regija za uštedu vode.
- (b) Razviti ili održavati posebne socijalne politike koje koriste korisnicima vode s niskim prihodima i/ili ranjivim/marginaliziranim osobama kako bi svi imali pristup vodi i sanitarnim uvjetima, kako je propisano Direktivom 2020/2184 i Direktivom (EU) 2024/3019.

(6) Osposobljavanje i informiranje

- (a) Povećati vještine i osposobiti tijela za upravljanje vodama i tijela nadležna za vodne sektore kako bi im se pomoglo u primjeni načela učinkovitosti potrošnje vode na prvom mjestu radi poticanja manje potrošnje vode.
- (b) Podupirati istraživanja i inovacije te poboljšati vještine i znanje o svim aspektima učinkovitog upravljanja vodama u sektorima koji koriste vodu. Senzibilizirati potrošače za važnost uštede vode i istodobno ih potaknuti da djeluju održivije s obzirom na lokalne uvjete. To uključuje i osiguravanje transparentnosti za potrošače i građane u pogledu potrošnje vode i upravljanja vodama u skladu s člankom 17. Direktive 2020/2184 i člankom 24. Direktive (EU) 2024/3019.

⁷ Vidjeti, na primjer, *Vodič za podršku u odabiru, izvedbi i provedbi prirodnih mjera za zadržavanje voda u Europi, Donosi višestruke pogodnosti od prirodnih rješenja*, dostupan [ovdje](#); tehničko izvješće CIS-a 82 *Mjere zadržavanja prirodne vode*, dostupno [ovdje](#); i izvješće Zajedničkog istraživačkog centra Nature-based solutions for agricultural water management, dostupno [ovdje](#).

⁸ U skladu s člankom 5. Direktive (EU) 2024/3019.

- (c) Promicati bolje informiranje potrošača i skrenuti im pozornost na vođeni otisak potrošačkih proizvoda i usluga pomoću alata kao što su znak za okoliš EU-a i digitalna putovnica za proizvode u skladu s Uredbom (EU) 2024/1781 Europskog parlamenta i Vijeća⁹.

(7) Međunarodna dimenzija

- (a) Kad god je relevantno, pri osmišljavanju tehničke i financijske potpore partnerskim zemljama uzeti u obzir načela i ciljeve ove Preporuke.
- (b) Poboľjšati suradnju s financijskim institucijama kao što su Europska investicijska banka, Europska banka za obnovu i razvoj i Svjetska banka te privatnim sektorom kako bi se privukla dugoročna ulaganja u inicijative za učinkovitost potrošnje vode u skladu s ciljevima strategije EU-a Global Gateway¹⁰.
- (c) Razmjenjivati primjere najbolje prakse na temelju provedbe načela i ciljeva ove Preporuke i zalagati se za otpornost vodoopskrbe i učinkovitost potrošnje vode u međunarodnoj suradnji.

⁹ Uredba (EU) 2024/1781 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. lipnja 2024. o uspostavi okvira za utvrđivanje zahtjeva za ekološki dizajn održivih proizvoda, izmjeni Direktive (EU) 2020/1828 i Uredbe (EU) 2023/1542 te stavljanju izvan snage Direktive 2009/125/EZ (SL L, 2024/1781, 28.6.2024., ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2024/1781/oj>).

¹⁰ Zajednička komunikacija Europskog parlamenta, Vijeća, Europskog gospodarskog i socijalnog odbora, Odbora regija i Europske investicijske banke „Global Gateway”, JOIN(2021) 30 final.